

DE SIENEESCHE SCHILDERKUNST IN DE MIDDELEEUWEN,

□ □ DOOR J. S. WITSEN ELIAS □ □

UDE huizen, die zich stapelen tegen een heuvel en daar boven uit het alles domineerend gevaarte van de marmeren kathedraal, dat is de aanblik van Siena wanneer wij haar van een der heuvelen in den omtrek af naderen. Zij ligt er nog Middeleeuwsch in den ring van haar hoogen stadsmuur, met de zware poorten, en ook als wij door haar nauwe, sombere straten gaan of over haar wijde stadsplein, dan komen wij onder den indruk van dat Middeleeuwsch aspect.

Het is als heeft zij tusschen haar eeuwen-oude paleizen, in de ovale ruimte van haar Piazza met het hooggetorende raadhuis, en vooral over haar stil en vredig Domplein iets gevangen gehouden van de sfeer dier verre eeuwen. Er hangt nog iets van den kleurigen droom van een lang vervlogen tijdperk waarin de hartstochten feller en primitiever waren, waarin men krijg en burgertwist kende, maar ook mystieke devotie en stille mijmerij.

In deze oude stad bloeide in de Middeleeuwen een schilderkunst op in wondere harmonie met geheel de omgeving. Decoratief in hooge mate is zij tevens een zeer fijne uitbeelding van het leven in dien tijd. Zij paart vaak ontroerende vroomheid aan lichte gratie; geen wonder dat zij geen volle eeuw op dit hoogtepunt kon blijven. Nadat slechts enkele meesters haar hadden voortgebracht verviel zij tegen het einde van het trecento reeds in manier en toen in een volgende eeuw de kunst in het naburige Florence openbloede tot de lente der Vroeg Renaissance bleef Siena zich herhalen in een vorm die de ziel reeds lang had verloren.

De Sieneesche schilderkunst is voortgekomen uit de strenge, verstarde Byzantijsche Mozaiekkunst. Nog in de 13e eeuw n.l. was Italië een kunstleer van het Oosten. Byzantium leverde er de geschilderde altaartafelen of iconen, de ivoren reliquie-kistjes en kleine beelden. Langzaam aan echter vertoont zich dan ook een opnemen van Westersche invloeden, van Westerschen geest die de stijfheid verdrijft en een zekere gevoeligheid in gelaat en houding brengt. Het duidelijkst spiegelt zich dit af in de Madonna's van de 13e eeuw.

Wanneer echter heeft de Italiaansche schilderkunst een beslist nieuwe richting ingeslagen? Vroeger beschouwde men algemeen Guido da Siena's groote Madonna in het stadhuis te Siena als het beginpunt van een nieuw stadium. Men nam als haar dateering aan 1221 en kende hiermede Siena